

Asia

Komission työohjelma vuodelle 2021

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komission aiekirje vuoden 2021 työohjelmasta julkistettiin 16.9.2020 puheenjohtaja Ursula von der Leyenin unionin tila -puheen yhteydessä. Komissio esitteli suunnitelmiaan yleisten asioiden neuvostolle 22.9.2020.

Komissio julkisti 19.10.2020 vuoden 2021 työohjelmansa ”Elinvoimainen unioni haavoittuvassa maailmassa” (”A Union of vitality in a world of fragility”).

Komission, neuvoston ja Euroopan parlamentin on tarkoitus laatia työohjelman pohjalta yhteinen julistus vuoden 2021 lainsäädäntöprioriteeteista.

Suomen kanta

Suomi pitää perusteltuna, että komissio on mukauttanut koronaviruskriisin takia suunnitelmiaan niin, että etusija on annettu tilanteeseen vastaamisen ja kriisistä toipumisen kannalta keskeisimmille aloitteille. EU:n pitkän aikavälin kilpailukyvyyn, kestäväen kasvun ja yleisen kriisinkestävyyden kannalta on kuitenkin samalla tärkeää jatkaa jo ennen kriisiä julkaistujen keskeisten strategioiden toimeenpanoa sekä niitä koskevien aloitteiden edistämistä.

Vihreän ja digitaalisen siirtymän tulee olla poikkileikkaava tavoite ja lähtökohta kaikessa tulevassa työssä kohti ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä Eurooppaa. Valtioneuvosto on linjannut kantojaan EU:n ilmastolakiin U-kirjelmässä U11/2020 vp ja U-jatkokirjelmässä UJ29/2020 vp sekä EU:n uuteen 2030 ilmastotavoitteeseen E-kirjeessä E 118/2020 vp. Suomi tukee komission päämäärää nostaa edelleen kunnianhimon tasoa digitaalisessa siirtymässä, mikä tukee myös EU:n ilmastotavoitteiden toteutumista.

Valtioneuvosto on linjannut kantoja komission ehdottamaan elpymiskokonaisuuteen 4.6.2020 annetussa selvityksessä (E 64/2020 vp) ja U-jatkokirjelmässä UJ 22/2020 vp. Elpymisvälinettä koskevista kannoista on linjattu U-kirjelmässä U 27/2020 vp ja U-jatkokirjelmässä UJ 20/2020 vp. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevista kannoista on linjattu U-kirjelmässä U 30/2020 vp ja U-jatkokirjelmissä UJ 19/2020 vp ja UJ 28/2020 vp.

Unionin yhteisten arvojen ja globaalin roolin edistäminen tukevat osaltaan jäsenmaiden toipumista koronaviruksesta ja edistävät vahvaa, yhtenäistä ja toimintakykyistä Euroopan unionia. Unionin strategisen riippumattomuuden vahvistaminen tietyillä kriittisillä aloilla, kuten terveys, on perusteltua jäsenvaltioiden ja EU:n toimivallanjakoa kunnioittaen. Mitä tulee yleisempään tavoitteeseen vahvistaa EU:n teollista tai strategista autonomiaa, lähtökohtana tulee olla toimien suhteellisuus, sisämarkkinoiden häiriötön toiminta sekä avoin ja sääntöpohjainen vapaakauppa.

Suomi on tyytyväinen siihen, että komission työohjelmaan sisältyy tiedonanto EU:n arktisesta politiikasta. Työohjelman poisvedettävien ehdotusten osalta Suomi pitää valitettavana, että palveludirektiivin tehokkaampaan täytäntöönpanoon tähdänneiden ehdotusten käsittelystä luovutaan.

Komission eri aloitteisiin otetaan tarkemmin kantaa niitä koskeissa eduskuntakirjelmissä.

Hallitus linjaa EU-politiikkaansa alkuvuodesta 2021 eduskunnalle annettavassa selonteossa.

Pääasiallinen sisältö

Komission työohjelman mukaan covid-19-pandemia on vahvistanut EU:n tarvetta ottaa johtorooli vihreän ja digitaalisen siirtymän sekä yhteiskuntien ja talouksien kestävyysedistämässä. Komissiolla on tulevana vuonna kaksi päätavoitetta. Ensinnäkin se jatkaa ponnisteluja koronaviruksen hallitsemiseksi ja erityisesti turvallisen rokotteen saatavuuden edistämiseksi kaikille Euroopassa ja muualla maailmassa. Samaan aikaan on katsottava eteenpäin. Komissio toteaa elpymisvälineen (Next Generation EU) ja monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 tarjoavan Euroopalle mahdollisuuksia korjata pandemian aiheuttamia vaurioita ja rakentaa parempaa tulevaisuutta kestävien investointien ja uudistusten kautta. Elpymis- ja palautumistukivälineen menoista 37 prosenttia ohjataan vihreään ja vähintään 20 prosenttia digitaaliseen kehitykseen. Komissio on valmis tekemään lujasti töitä jäsenvaltioiden kanssa kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmistelemiseksi ja toimeenpanemiseksi. Komissio haluaa varmistaa, että 30 prosenttia elpymisvälineen 750 miljardista eurosta kerätään vihreillä joukkovelkakirjalainoilla. Lisäksi se aikoo tehdä kunnianhimoisia ehdotuksia EU:n uusista omista varoista.

Työohjelma rakentuu komission puheenjohtaja von der Leyenin poliittisten suuntaviivojen kuuden painopisteen varaan: 1) Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (*A European Green Deal*); 2) Euroopan digitaalinen valmius (*A Europe fit for digital age*); 3) ihmisten hyväksi toimiva talous (*An economy that works for people*); 4) vahvempi Eurooppa maailmannäyttämöllä (*A stronger Europe in the world*); 5) eurooppalaisen elämäntavan edistäminen (*Promoting our European way of life*) ja 6) uutta vauhtia eurooppalaiselle demokratialle (*A new push for European democracy*). Työohjelmassa mainittujen uusien aloitteiden (44 aloitetta työohjelman liitteessä 1) lisäksi komissio jatkaa koronaviruksen vuoksi lykkääntyneiden vuodelle 2020 suunniteltujen aloitteiden edistämistä.

YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) ja Pariisin ilmastopöytäkirjan todetaan ohjaavan kaikkea komission toimintaa. Komissio aikoo myös tehostaa viestintäänsä ja kansalaisten näkemysten huomioimista. Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi on osa tätä prosessia. Komissio toteaa, että viimeisen vuoden aikana esille nostettuihin kysymyksiin – kuten tarve vahvemmalle Euroopan

terveysunionille – voidaan vastata vain antamalla kaikille puheenvuoro ja hyödyntämällä yhteisiä kokemuksia ja asiantuntemusta.

Työohjelmassa todetaan myös komission jatkavan parempaa strategista ennakointia ja parempaa sääntelyä koskevaa työtä. Komissio antoi syyskuun alkupuolella ensimmäisen vuosittaisen strategisen ennakointiraporttinsa. Raportin aiheena on Euroopan kriisinsietokyvyn parantaminen. Strategista ennakointia pyritään sisällyttämään jatkossa myös yksittäisiin aloitteisiin. Komission työohjelman parempaa sääntelyä koskevassa liitteessä (työohjelman liite 2) esitetään 41 aloitetta sääntelyn yksinkertaistamiseksi. Lisäksi komissio aikoo vetää pois käsittelystä 14 ehdotusta (työohjelman liite 4).

1. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (*A European Green Deal*)

Ehdottamansa ilmastotavoitteen mukaisesti komissio aikoo antaa ns. 55-valmiuspaketin päästöjen vähentämiseksi vähintään 55 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Paketti tulee kattamaan muun muassa uusiutuvaa energiaa, rakennusten energiatehokkuutta, maankäyttöä, energiaverotusta, ajoneuvojen CO₂-rajoja, taakanjakoa ja päästökauppaa koskevia lainsäädäntöehdotuksia. Vuoden 2021 alkupuolella on luvassa myös ehdotus ns. hiilitulleja (hiilirajamekanismi) koskevasta uudesta omasta varasta.

Kiertotalouden alalta odotetaan lainsäädäntöehdotusta kestävästä tuotepolitiikasta sekä aloitetta elektroniikan kierrätyksestä.

Komissio tuo uutena aloitteena nollapäästötoimintasuunnitelman ilman, veden ja maaperän suojelemiseksi sekä jatkaa EU:n biodiversiteettistrategian ja Pelloilta pöytään -strategian toimeenpanoa muun muassa luomutuotannon toimintasuunnitelmalla, lainsäädäntökehikolla ekosysteemien ennallistamiseksi sekä toimenpiteillä EU:n markkinoille asetettujen tuotteiden metsäkatovaikutusten minimoimiseksi.

Lisäksi komissio tulee ehdottamaan älykästä ja kestävää liikennettä koskevia toimenpiteitä sekä tarkistamaan muun muassa teollisuuspäästädirektiiviä, rakennustuoteasetusta ja useita jätteisiin liittyviä asetuksia ja direktiivejä.

2. Euroopan digitaalinen valmius (*A Europe fit for digital age*)

Komissio aikoo esittää vuoteen 2030 ulottuvan etenemissuunnitelman, jossa määritellään selkeästi digitaaliset tavoitteet muun muassa yhteenliitettävyyden (*connectivity*), digitaalisten taitojen ja julkisten palvelujen osalta. Ohjaavia periaatteita ovat henkilön oikeus turvata yksityisyytensä ja olla verkossa, sananvapaus, datan vapaa liikkuvuus ja kyberturvallisuus.

Komissio antaa tekoälyä ja eurooppalaisen sähköisen identiteetin luomista koskevat aloitteet.

Ns. digiveroa koskevasta uudesta omasta varasta annetaan ehdotus vuoden 2021 alkupuoliskolla, mikäli asiasta ei saavuteta OECD:ssä sopua.

Juuri ennen covid-19-pandemiaa annettu teollisuusstrategia päivitetään. Samoin kilpailupolitiikkaa arvioidaan uudestaan.

Muita työohjelmassa mainittuja keskeisiä aloitteita ovat dataa koskeva säädösehdotus, alustatyöntekijöiden työolojen parantamiseen tähtäävä ehdotus, lainsäädäntöehdotus tasapuolisista toimintaolosuhteista liittyen ulkomaisiin valtiontukiin sisämarkkinoilla sekä toimintasuunnitelma siviili-, puolustus- ja avaruusteollisuuden synergioista.

3. Ihmisten hyväksi toimiva talous (*An economy that works for people*)

Komissio aikoo esittää toimintasuunnitelman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täysimääräiseksi toimeenpanemiseksi. Lisäksi se aikoo ehdottaa uutta eurooppalaista lapsitakuuta, jolla turvattaisiin lasten mahdollisuus peruspalveluihin kuten terveydenhuoltoon ja koulutukseen.

Työohjelmassa korostetaan, että taloutta on edelleen tuettava. On löydettävä herkkä tasapaino talouden tukemisen ja julkisen talouden kestävyysvälin välillä. Jäsenvaltioiden tulisi hyödyntää annettuja joustoja järkevästi. Kansainvälisen kaupan ja globaalien arvoketjujen todetaan olevan keskeinen moottori elpymiselle. EU:n kauppapolitiikan arviointi on meneillään. Komissio aikoo myös ehdottaa välinettä, jolla estetään kolmansien maiden pakkokeinoja ja vastataan niihin.

Komissio painottaa pääomamarkkinaunionin ja pankkiunionin loppuunsaattamista. Luvassa on myös muun muassa vihreiden joukkovelkakirjojen standardointia, rahanpesun torjumista sekä vakuutusyhtiöiden vakavaraisuussäätelyn muutoksia koskevia ehdotuksia.

4. Vahvempi Eurooppa maailmannäyttämöllä (*A stronger Europe in the world*)

Komissio jatkaa toimia EU:n strategisten etujen ja tavoitteiden edistämiseksi sekä sääntöihin ja arvoihin perustuvan kansainvälisen järjestelmän puolustamiseksi. EU:lla on komission mukaan keskeinen rooli muun muassa turvallisen ja kaikkien saatavilla olevan rokotteen kehittämisessä.

Komissio aikoo antaa yhdessä ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan kanssa tiedonannot muun muassa EU:n panoksen vahvistamisesta sääntöihin perustuvan monenvälisyyden edistämiseksi, uudistetusta kumppanuudesta eteläisen naapuruston kanssa sekä EU:n arktisesta politiikasta.

Suomi on järjestelmällisesti vaikuttanut sen puolesta, että EU:n arktista politiikkaa vahvistettaisiin ja päivitetäisiin kehittyneen tilanteen ja komission painopisteiden valossa. Neuvosto pyysi komissiota ja korkeaa edustajaa aloittamaan prosessin EU:n arktisen politiikan päivittämiseksi Suomen puheenjohtajakaudella hyväksytyissä päätelmissä.

5. Eurooppalaisen elämäntavan edistäminen (*Promoting our European way of life*)

Komission mukaan covid-19-pandemia on osoittanut, että Euroopan terveysunionia tulee vahvistaa. Euroopan lääkeviraston (EMA) ja tartuntatautiviraston (ECDC) roolin tehostamisen lisäksi komissio aikoo esittää uuden eurooppalaisen biolääketieteen tutkimus- ja kehitysviraston perustamista.

Työohjelmassa korostetaan vapaan liikkuvuuden Schengen-alueen merkitystä. Komissio esittää ensi vuonna uuden strategian Schengenin tulevaisuudesta.

Uutta muuttoliikepakettia täydennetään laillista muuttoliikettä, siirtolaisten salakuljetuksen torjuntaa sekä kestävästä vapaaehtoista paluuta ja uudelleenkotouttamista koskevilla aloitteilla.

Komissio jatkaa toimia terrorismin ja väkivaltaisen radikalisaation, järjestäytyneen rikollisuuden ja hybridiuhkien torjumiseksi. Se esittää myös antisemitismin torjuntaa koskevan strategian.

Vihreä ja digitaalinen siirtymä edellyttävät eurooppalaisten osaamisen kehittämistä. Edistääkseen elinikäistä oppimista ja työllistymistä komissio tulee antamaan ehdotukset henkilökohtaisista oppimistileistä sekä eurooppalaisesta lähestymistavasta pieniin osaamiskokonaisuuksiin.

6. Uutta vauhtia eurooppalaiselle demokratialle (*A new push for European democracy*)

Yhdenvertaisuuden edistämiseksi komissio esittää ensi vuonna uudet strategiat lasten ja vammaisten henkilöiden oikeuksista sekä ehdotuksen tiettyjen sukupuoleen perustuvien väkivallan muotojen torjumisesta. EU-rikosten listaa ehdotetaan laajennettavaksi kaikkiin viharikosten ja vihapuheen muotoihin.

Komissio aikoo esittää ehdotuksia rajat ylittävän oikeudellisen yhteistyön digitalisoimisesta. Se aikoo myös ehdottaa selkeämpiä sääntöjä Euroopan poliittisten puolueiden rahoituksesta ja toteuttaa toimia, joilla suojellaan toimittajia ja kansalaisyhteiskuntaa perusteettomilta oikeudenkäynneiltä (*Strategic Lawsuits Against Public Participation*).

Lisäksi komissio tulee esittämään maaseutualueita koskevan pitkän aikavälin vision.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Toimielinten välisellä parempaa lainsäädäntöä koskevalla sopimuksella (EUVL 123, 12.5.2016, s. 1–14; asiakirja 15506/2015) toimielimet sopivat tehostavansa unionin vuotuista ja monivuotista ohjelmasuunnittelua noudattaen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan komissio tekee aloitteet unionin vuotuisten ja monivuotisten ohjelmien laatimiseksi.

Komissio käy Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa vuoropuhelua sekä ennen vuotuisen työohjelmansa hyväksymistä että tämän jälkeen. Komissio ottaa asianmukaisesti huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston vuoropuhelun kussakin vaiheessa esittämät näkemykset, mukaan lukien niiden pyytämät aloitteet.

Komission työohjelman pohjalta toimielimet vaihtavat näkemyksiä tulevan vuoden aloitteista ja sopivat vuotuista toimielintenvälistä ohjelmasuunnittelua koskevasta yhteisestä julistuksesta. Siinä yksilöidään poliittisesti merkittävimmät asiat, joita olisi käsiteltävä lainsäädäntöprosessissa ensisijaisina. Toimielimet seuraavat säännöllisesti koko vuoden ajan yhteisen julistuksen täytäntöönpanoa.

Monivuotisessa ohjelmasuunnittelussa toimitukset vaihtavat uuden komission tultua nimitetyksi näkemyksiä lainsäädäntötyön päätavoitteista ja prioriteeteista uudella toimikaudella. Mahdollisuuksien mukaan keskustellaan myös alustavasta aikataulusta. Tavoitteena on parantaa pidemmän aikavälin suunnittelua. Komission aloitteesta toimitukset voivat laatia aiheesta yhteiset päätelmät, jotka Euroopan parlamentin puhemies sekä neuvoston ja komission puheenjohtajat allekirjoittavat.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Komissio esitteli vuoden 2021 työohjelmansa Euroopan parlamentin täysistunnossa 20.10.2020.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 4.–6.11.2020.

EU-asioiden komitean kirjallinen menettely 28.–30.10.2020.

Eduskuntakäsittely

EUN 106/2020 vp

Eduskunnalle toimitettiin 6.3.2020 selvitys komission työohjelmasta 2020 (E 12/2020 vp) ja 9.6.2020 komission mukautetusta työohjelmasta (EJ 10/2020 vp).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Toimivallanjako EU-asioissa valtakunnan ja Ahvenanmaan välillä määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan. Ahvenanmaan asemaa arvioidaan erikseen komission eri ehdotuksia käsittelevissä eduskuntakirjelmissä.

Taloudelliset vaikutukset

—

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

—

Asiakirjat

Commission Work Programme 2021. A Union of vitality in a world of fragility.
COM(2020) 690 final.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Heli Siivola (VNEUS), etunimi.sukunimi@vnk.fi, 0295 160 476
Jaana Jokelainen (VNEUS), etunimi.sukunimi@vnk.fi, 0295 160 329
VNEUSin sektorideskit

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	Euroopan komissio, YAN Yleisten asioiden neuvosto VNK
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, UM, VM, VTV, YM
